

1. **PODUSZCZENIE** (35) *sb n*

-enie (34), -enie (1).

o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

sg *N* poduszczeni(e) (6). ◇ *G* poduszczeniã (18). ◇ *D* poduszczeniu (1). ◇ *A* poduszczenié (3); -é (2), -(e) (1). ◇ *I* poduszczeniem (3) *Mącz* (2), *NiemObr*, poduszczeni(e)m (2) *KuczKat*, *VotSzl*. ◇ *pl* *A* poduszczeniã (2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. s.v. poduszczyć.

1. *Zachęcenie, namowa, pokuszenie; incitamentum, instinctus Mącz* (34) : *Instinctus, Podufzczenie/ pobudzenie/ nadchnienie. Mącz* 415b, 14c, 53c.

poduszczenie czego (1): nie onąć poządliwość [...]: Ale przyzwolenie rozumu náfzego/ ktorým ná onę poządliwość zezwalamy/ ábyfmy iey podufzczenia y lubości naśladowáli/ to iefł grzech *WujNT* 546.

Wyrażenie przyimkowe: »za poduszczeniem [czyim]« (2): *Me impulsore haec non fecit, Nie zá moyim podufzczeniem. Mącz* 287c, 415c.

a. *Podburzenie, podjudzenie* (29) :

W połączeniu szeregowym (1): Zabianie iefł ci słowo poľpolite/ ktorým nieiedno zabicie vczinkowe zakazuie pan Bog/ ale też yne wřízftky zle ządze ku bliznemu náfsemu/ iako iefł/ gniew/ zawyfc/ nienawyfc/ przeklinanie/ vrąganie/ omawianie/ mfczenie/ podufczenie *SeklKat* Iv.

Wyrażenia przyimkowe: »z poduszczeniã [czyjego]« (8): *LEo* trzeći [...]/ ten s podufzczenia Herezyárchy Konstántynopolŕkiego kazał wymiátác wřízftki obrázy s kościolow y popalić *BielKron* 167v, 170, 223, 304v, 354v, 358; *BiałKaz* K2; *Prufzacy* z podufzczenia naiwyźfzego ich kápłaná/ ktorego *Krywe* zwali: żáłowáli iřz *S. Woyciechá* zdrowo puścili *SkarŻyw* 356.

»na poduszczenie [czyje]« (1):

~ *Szereg*: »na rozkazanie i na poduszczenie« (1): *thedi kiedi Na zamku w konynye sziedzial gdzie Cunrath na flubye byl on othpowiedzial iřch tho czynyl na rořzkařchanye y na podufczenye Bartořfcha Bylinřkiego y Mikolaya Thymyenyeczřkiego LibMal* 1543/70v. ~

»za [czyim] poduszczeniem« (1): pohámuymy y wprawmy w lepřzy rżád vkráinne řwowlne Kozáctwo/ ktore nam łámym po te látá nieřlycháne řzkody czyni/ zá czyim podufzczeniem/ Pan Bog řpráwiedliwy y czas okaże *VotSzl* B3.

a. *Pokusa szatańska* [czyje; w tym: *ai poss* (12), *G sb i pron* (5)] (17) : Znał řię teřz ná zařtrzałách *Szátáńřkich*/ y vmiál znim woynę wieřć/ [...] tyle mu policřkow dawał/ ile kroć ábo iáwne podufzczenia iego zwyciężał: ábo táiemnym/ mądrze zábieżeć vmiál. *SkarŻyw* 353.

W wyjařnieniu przenořni (1): *Rzekl (pan bog) á natychmiałth burza powřtała/ [...] y podniořly řie wełny morřkie (Ps 106/25). (koment) To iefł podufczenie dyabelskie. (-) WróbfŻołt* kk7.

Wyrażenie: »poduszczenie czartowskie, szatańskie, diabelskie, czarta, złęgo ducha« [*řzyk* 11:2] (5:4:2:1:1): *WróbfŻołt* kk7; *A iřz řię ieden leprie y grzechowi y řkázonemu przyrodzeniu/ y podufzczeniu czártowřkiemu/ á niřzli drugi řprzeřwiál: [...] tedy Pan Bog nań pierwey: to iefł/ ná řerce iego weyrzawřzy/ weyrzał teřz ná ofiárę iego SkarŻyw* 263. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Wyrażenia przyimkowe: »z poduszczenia« (9): Iuż y ięzyk/ y wŷy/ y oczy/ Ítaraią ſie o to/ á przypátruią ſie temu/ co ieſt ſwiátá thego/ á co widzą wŷytkoby rádzi poźarli/ s poduſzczenia onego miſtrzá ſwego. *RejPos* 85.

~ *Wyrażenie:* »z poduszczenia czartowskiego, szatańskiego, diabelskiego, czarta, złego ducha« (4:1:1:1): KDy od boga oytta przybliżał ſie czas zrzadzony ku odkupieniu ludſkiemu/ [...] s poduſzczenia złého ducha/ zebrali ſie w radę biſkupowie/ xiążęta żydowſcy ij licemiernicy przeciw Ieżuſowi *OpecŻyw* 69; *KromRozm II* v4; *KromRozm III* C4; *RejPos* 276v; Lecż z poduſzczenia czártowſkiego/ inne zakonne pánny [...] barzo ią zle do onego Amelbertá fundatorá odnioſły *SkarŻyw* 193, 262, 308; *ArtKanc* T6. ~

»na poduszczenie« (2): a zaprzeć ſię zbawiciela ſwego i nauki iego za niewielką rzecz ſobie pokładaiąc/ na przyiaciół ſwych przekłętą namowę i duſznego nieprzyiáciela poduſzczenié/ wymyſlił wŷyſtko odwołać *MurzHist* C3.

~ *Wyrażenie:* »na poduszczenie szatańskie« (1): *MurzNT* 31 *cf Szereg*.

Szereg: »na poduszczenie i zwiedzenie« (1): Bo ſię tam iuż napoduszczenié i zwiedżienié ſzatańſkie na pana boga gniewali *MurzNT* 31. ~

»za poduszczeni(e)m« (2):

~ *Wyrażenie:* »za poduszczeni(e)m szatańskim« (2): *KuczbKat* 325; Zá poduſzczeniem tedy ſzátáńſkim/ [...] przyſzło do tego/ iż Papieżowie Rzymſcy/ [...] groźni byli *NiemObr* 63. ~

W przen (1) : Acz y wŷyſcy wierni duchownie tákie cudá czynią: dyabły/ to ieſt grzechy z ſiebie y z innych ludzi wyrzucáiąc: [...] wężowſkie poduſzczenia z ſerc wybieráiąc *WujNT* 186.

2. Wzniesienie, wywołanie [czego] (1) : Susurratio, septanye, shemranye, oblocutio mala de proximo, facta occulte ad dividendum amicitiam et faciendum discordiam, opravyanye, poduszczenye nyezgody *BartBydg* 154b.

Synonimy: **1.** *namowa, natchnienie, pobudzenie, podburzenie, podżoga, zwiedzenie; **2.** *wywołanie, wzniesienie.**

Cf **PODUSZCZYĆ**

KW, AL